

A KISZÖV küldött közgyűlése

MA UL ÖSSZE a Csongrád megyei Kisipari Szövetkezések küldött közgyűlése, hogy értékelje második ötéves tervünk első félévének munkáját, s meghatározza a szövetkezeti demokrácia érvényesítésének további feladatait. Az elmúlt időszak alatt sokat tettünk a szövetkezeti politikai és gazdasági megszilárdításáért, a termékek választékának bővítéséért, a minőség megjavításáért. Számos kiváló minőségű, ízléses kivitelű termék gyártását kezdtük meg, melyeket szövetkezeteink a Hódmezővásárhelyen, Makón és Szentesen megrendezett kiállításokon, majd a szegedi vidám vásár alkalmával mutattak be. A szakemberek és a vásárlók elismerőleg nyilatkoztak az új termékekről.

Számos kezdeményezés is született, különösen az építési és a vegyipari szövetkezeteknél, az építési anyaghiány pótlására. A Csanádpalotai Vegyipari KSZ már 300 ezer téglát égetett szénporos étetéssel. Jó eredményeket értek el a fapótló tetőszervezetek alkalmazásában például a szegedi és hódmezővásárhelyi építőipari szövetkezetek. Dícsőséget szerzett szövetkezeti mozgalomunk a Sándorfalvi Vegyipari Szövetkezet, amely első félévi munkája eredményeként elnyerte az MDP Megyei Párt-vezéreljáróbizottságának vándorzásdíját, valamint a szegedi NIVÓ Játékkártya KSZ, amely a második negyedévben, mint országos harmadik, elnyerte a legjobb kisipari szövetkezet címet. Ezen felül még számos szövetkezet működött eredményesen, de — és ezt meg kell mondanunk öszintén — az 1956. első félévére előírt termelési feladatokat mégsem tudtuk teljesíteni. Az első negyedévben igen nagy volt a lemaradás. A második negyedévtől kezdődően szövetkezeteink már havonként rendszeresen teljesítik a tervet. Júliusban és augusztusban sikerült behoznunk a lemaradást, s szeptemberben több mint félmillió forinttal túlteljesítettük a tervet.

A MAI KÜLDÖTT KÖZGYŰLÉSNEK az eredmények és hibák feltáráásával számos új feladat megvalósítására kell irányt mutatnia. Fel kell használnunk a külföldi tapasztalatokat, különösen a román szövetkezeti

mozgalomban szerzetteteket. A közeljövőben ajánlatos lesz — ezt a román példa is bizonyítja — számos hasonló iparágú szövetkezetet a szövetkezeti demokrácia érvényesítése mellett összevonni, hogy mint nagyobb egységek gazdaságosabban működhesenek. Új szövetkezeteinket kellene szervezni a rokkanatok és csökkent munkaképességek köréből, s e szövetkezeteknek fel kellene ölelni a cipész, szabó, asztalos, bádogos, lakatos, műszerész, rádiójavító, szövő- és játékkészítő iparágakat. Kiskundorozmán a helyi munkaerő rendszeres foglalkoztatására szegkövác, bádogény-javító, vályogvető és téglalaipar iparágban működő szövetkezeteket lenne ajánlatos szervezni. Gondoskodni kell ezenfelül a meglévő szövetkezetekben az újabb profilok kialakításáról is. A nagyüzemekkel kialakított szoros kapcsolat után több szegedi nagyzemle női fodrászatot, és cipész javítóosztályt kellene betelepíteni.

Feladataink igen nagyok, de ezeket feltétlenül meg kell valósítani, hisz csakis így tudjuk maradéki nélkül kielégíteni a lakosságot.

SZÓLNI KELL MÉG meggyenk kisipari szövetkezeti mozgalomban mutatkozó nézeteltérésekről, mivel az utóbbi évek során mindinkább háttérbe szorult a szövetkezeti demokrácia. A szövetkezetek vezetői, de sok esetben az irányító szervek, a KISZÖV, és az OKISZ sem biztosították, hogy a legfontosabb ügyekben maguk a tagok döntsenek. A szövetkezeti demokrácia egyik fontos kérdésében, a kollektív vezetés megteremtésében az eddigi küldöttközgyűlések sem mutattak jó példát. A közgyűlések formálisak voltak, nem alakulhattak ki harcos vitaszellem, bírálat és önbírálat, és a határozatokat gépiesen hozták meg.

A mai küldött közgyűlésnek fordulatot kell hozni e tekintetben is. El kell érnünk, hogy a szövetkezeti demokrácia erősödésével, a kollektív vezetés érvényre jutásával egyre jobban kibontakozzék a szövetkezeti mozgalom gyorsütemű nagyarányú fejlődése.

Koós Sándor
a KISZÖV elnöke

Pártélet

Alkotó módon végezzük a pártmunkát

Hozzászólás a „Délmagyarország” cikkéhez

Mint pártmunkás, úgy látom, hogy a Délmagyarország augusztus 26-ai, vasárnap: „Alkotó módon végzik-e a pártmunkát a Szeged városi pártbizottságok?” című cikke, — amelyet Csepesz István elvtárs írt — elég mélyen, vizsgálja a politikai munka helyzetét, és számos kérdésben

hasznos tanácsal

szolgál munkánk megjavításához. Magam is azon a véleményem vagyok, hogy nemcsak lehet, de kell is, hogy alkotó módon végzzük a pártmunkát. Ellenkező esetben céltalan, sematikussá válna az egész tevékenységünk.

Nem téveszthetjük szem elől, hogy az emberek politikai nevelésének eredményességét, vagy eredménytelenségét csak hosszabb idő vizsgálata alapján lehet látni. Nem is elsősorban a termelés végeredményében, hanem a termelés egyes folyamataiban való hozzájárásban, az emberek gondolkodásmódjában, egymáshoz való viszonyában, a szocialista és a személyi tulajdonhoz való viszonyban, a kulturális fejlődésben stb. Az eredmény nem jelenkezik úgy, mint a termelési szálalék emelkedése. Nagyon sok türelemre, fáradhatatlan munkára, megértésre van szükség ahhoz, hogy egy-egy lépést haladhassunk előre. Éppen erre nem gondolnak azok az elvtársak, akik egyes sikertelenségek láttán elkezdvetlenednek. De hozzájárul ehhez az is, hogy az elismerés a legtöbb esetben elmarad a pártmunkások felé.

A pártbizottságok, a funkcionáriusok munkájában vitathatatlanul gátló körülmény a sok értekezés, a sokszor szükségtelen azonos célú és tárgyú értekezés. Helytelen az a gyakorlat, hogy az egyes szervek értekezletek tartásával akarták feladataikat megvalósítani. De gátolja

az alkotó pártmunka

szélesebb kibontakozását az üzemekben az is, hogy a gazdasági vezetők jelentős része, kezdve a minisztériumoktól, csak beszél a pártmunka fontosságáról, de azt nem igen igényli. Nagyon kevés olyan irányú törekvés van a gazdasági vezetők részéről, hogy egységes pártmunkás kollektív alakuljon ki egyes üzemekben, vagy üzemszervezetekben. Az átszervezéseknél sok esetben nem veszik figyelembe a pártcsoportok felépí-

tését, párttitkárokat személyzeti felelősnek, vagy egyéb területre javasolnak és helyettük képzetlenebb elvtársra kell bízni a pártmunka irányítását. Bármennyire jószándékúak, igyekvők is sok esetben elvtársaink, akik a pártmunkát az első vonalban irányítják, ha hiányzik a politikai és szakmai felkészültségük, gyanús a kulturális képzettségük, akkor sokszor tehetetlenek az ügyek megoldásában, vagy sok esetben nem tudják a szerteágazó feladat közül a legfontosabakat kiválasztani és így mindenre egyszerre, egyforma erővel akarnak foglalkozni. A vezetőszéri üléseken és taggyűléseken is mindennel foglalkozni akarnak. Ebből adódik, hogy

a legfontosabb feladatok

felett elsiklanak, vagyis éppen oda jut a legkevésbé erő, ahova a legtöbb kellene. Ilyen irányban kellene a városi- és a megyei pártbizottságoknak a legtöbb segítséget nyújtani, mert ez hiányzik. Nagyon helyesnek tartom azonban, hogy a városi pártbizottság ne akarjon egyszerűen mindenben és mindenütt határozott segítséget nyújtani, különösen, ha arra egyes helyeken pillanatnyilag nincsen szükség. Az is való tény, hogy fél- vagy egyórás látogatással nem lehet érdemben segítséget nyújtani, különösen akkor, ha az adott üzemből még a legszükségesebb tájékozódás is hiányzik.

Úgy gondolom, hogy a városi pártbizottság is, a Szegedi Kenderfonógyár pártbizottsága is és talán máskor is követhetik azt a módszert, hogy mindig ott segítsenek, ahol erre a legnagyobb szükség

van. Dolgozzunk addig egy területen, amíg renbe nem hoztuk ott a dolgokat. Erre ugyan már van törekvés, de azért még ez gyerekcipőben jár.

Az alkotó módon végzendő pártmunka szükségszerűen veti fel, hogy azt a legalkalmasabb káderek irányítsák. Az előző évek hibéit ezen a területen is érezetük határozták. Több olyan jól képzett és aktív dolgozó elvtársat félre állítottunk, akinek ki-sebb hibái voltak a múltban, vagy a felszabadulás óta. Esetleg ezek a hibák rágal-mazások is voltak. Úgy látom, hogy most ezeket a hibáinkat is ki kell javítani és be kell vonni ezeket az elvtársainkat a pártmunkát, hogy

lehetőséget adva számukra,

hogyan olyan területen dolgozzanak, ahol legtöbbet tudnak nyújtani ügyünknek előbbre viteléshez. A Szegedi Kenderfonógyárban több ilyen elvtárs ügyét vizsgáltuk felül, megszüntettük „félreállításukat” és most valamennyien tevékenyen dolgoznak.

Munkánk közben gyakran megfigyelünk azokról az elvtársokról, akik lényegében a munkát elvégzik. Nagyon szükséges lenne, hogy ne csak a végzett munkáról számoltassuk be a pártmunkásokat, hanem egyéb dolgairól is, tanácskozzunk velük és segítsük őket, ahol erre szükség van. Ez is hozzásegítene formáláshoz, új erőt adna munkájukhoz. Így közelebből is meg lehetne ismerni a pártmunkásokat és kevésbé fordulhatna elő olyan helyzet, amelyre a cikk rámutat. Mivel a párt felsőbb szervei részéről eddig nem tapasztaltunk a káderekkel ilyen

irányban való foglalkozást, így a mi munkánkban sem tudott ez gyökeret verni.

A pártalapszervezeti vezetőségi tagok, üzemi pártbizottsági tagok szakmai felkészültségének emeléséről az elmúlt időben sokat beszéltünk, de csak az utóbbi néhány hónapban tettünk határozott intézkedést. A Szegedi Kenderfonógyárban, de másutt is folytattak előadásokat, amelyeken a termelés egyes mutatóival ismerkedtek meg egyes elvtársaink. A városi pártbizottság is tartott előadásokat alapszervezeti titkárok és tömegszervezeti titkárok részére. Ez kétségte-lenül

hasznos és sokat segít

az alkotó pártmunka megszervezésében, de nem elegendő. E téren szervezett intézkedésre lenne szükség, hasonlóan, mint a Szovjetunióban. Az ott járt pártdelegációk tapasztalatként ilyen intézkedéseket elénk tártak. Külön szemináriumokat kellene tartani a pártalapszervezeti titkároknak, a pártbizottsági instruktoroknak és a pártbizottság apparátusa számára, ahol jól felkészült tudósokat, mérnököket és egyéb szakembereket volna módjuk meghallgatni.

Ezzel párhuzamosan a rendszeres politikai tájékoztatást is meg kellene valósítani. Így lehetővé válna, hogy a politikai apparátus politikailag és szakmailag felkészülten tényleges alkotó módon tudja irányítani a párt munkáját. — az első vonalban.

ÖRDÖGH JÁNOS
a városi párt-vezéreljáróbizottság tagja,
a Szegedi Kenderfonógyár pártbizottságának titkára

Az első szegedi népi kollégium

Tíz évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit a szegedi Mórircz Zsigmond Kollégium, hogy otthont adjon 25-30 munkás és paraszt jogászoknak. E fiatalok első feckék voltak az új értelmiség azóta felnőtt értékes csoportjából.

Hogy a kollégium „kapuit megnyitotta”, túlságosan is ünnepléses kifejezés, hiszen a Szegedre érkező kollégisták a szó szoros értelmében maguk teremtetek otthont maguknak; semmisen várta őket készen. Szalmazsák-tömésével, üzemekben biztosított sor-kosztal, kőműves-és asztalosmunkával kezdtek. Helyzetük még az 1946-os őszi nehéz gazdasági viszonyainkhoz képest is nyomorúságos volt. A kollégisták mégis vidáman, a gyorsan formálódó kollektív erejével és őszinte lelkesedésével politizálva indultak nagy feladatuknak, hogy az első szegedi népi kollégium megteremtésével biztosítsák az egyetemi tanulási feltételeit maguknak.

Mi adott erőt és bizalmat a munkapadoktól és szántóföldekről érkezett fiataloknak? Sokoldalú, eleven és meleg emberi kapcsolaton nyugyogó segítséget kaptak a párttól, üzemeiktől, demokratinus intézményeiktől. Komócsin Zoltán elvtárs, párttitkár, a telefon mellett ülve órákig magyarázta az üzemek vezetőinek a kollégium jelentőségét és kérte segítségüket. Gyulás elvtárs, a Nemzeti Segély akkori vezetője némi szkepticizmussal figyelte ugyan a „mezei hadak felvonulását”, de helyiségeket, ágyakat biztosított. Kalmár László elvtárs, a nagy tudású régi értelmiség leghaladottabb részének biztatását hozta és — számtanra tanította a kollégistákat. Lőkös Zoltán, a Délmagyarország újságírója lelkesen kísérte a kis csapatot és létéről, gondjairól, örömeiről hírt adott lapja hasábjain. Nagygyörgy Mária, a munkásmozgalom régi kulturmunkása József Attila-verseket szavalt a kollégisták ünnepein, Niklai

Ferenc a középiskolák szolidaritását adta át, amikor ingyen korrepetált. S még sokakra emlékeznek jó szívvel a volt „móriczosok”.

A kollégistákat szerették az üzemekben és falvakban. Hitük, nyílt és becsületes felépésük, jókedvük minden szóval ékebben bizonyították, hogy ez a kicsiny gárda vér a vérünkön, és az is marad. Üzemi kultúrmunkában, falusi kocsmák nagytérképében a népi kultúra legjobb hagyományai elevenedtek meg a kollégisták előadásában, művészileg bizonyára fogatalkosak, de annál mélyebb és őszintébb átléssel.

A kollégisták sorsa nem volt könnyű még akkor sem, amikor lassanként jobb kollégiumi épületek, jobb felszerelés és, kószot, könyvtárak és színházjegyeket kaptak. Akik mégis köztük maradtak, többnyire megállták a helyüket.

Es a Mórircz-kollégisták tanultak is. Ezt ért kell kiemelniünk, mert a népi kollégium ifjúsága kezdetben sok egyéb teendője mellett megelégedett a főfeladattal. Joggal bírálták is ezért. De a munkás és paraszt jogászok éjnt nappallá téve tanultak, munkában elnehezített kezükben egyre könnyebben forgott a könyv, mo-hón olvastak, vitatkoztak, gyorsan szélesedett látókörük. S ha egyfelől bizonyos kulturális szűkkörűség és egyoldalúság kísérte is őket, másfelől távoli kapuk is megnyíltak előttük az ismeretszerzésre, világlátásra.

A Mórircz-kollégisták közül többben részt vettek az ifjúsági vasút kemény építőmunkájában Jugoszláviában. Más kollégisták a szép Prága utcáit járták, akadt, aki eljutott a Balti-tengerhez, más a Szajna partjáról hozott emlényeiket. A kollégisták közvetlen tapasztalatok alapján vitatkoztak a dán szövetkezetekről, vagy arról, hogy Nyugat-Németország megszállási övezeteiben milyenek az életviszonyok.

Ne fessünk azonban ideálizált képet az első szegedi népi kollégiumról. A kollé-

gistákkal szemben jócskán hangzott el a panasz, meg nem értés, sőt, rágalom is. Éppen Szegeden, az akkori egyik helyi lap hasábjain indult nagy erejű támadás a kollégiumi mozgalom ellen. Az is igaz, hogy bizonyos félreértésekhez a kollégisták is hozzájárultak. Önbizalmuk néha öntelenségbe csapott át, elmaradtott életviszonyaiból időnként kultusz csináltak. Néha megelégedtek arról, hogy önmagukban kevesek, csak más ifjúsági rétegekkel összeforva fejthetnek ki hasznos működést. Időnként elfogultak voltak a régi értelmiségiekkel szemben.

Tíz év távlatából azonban ma már bátran állíthatjuk, hogy mindez csak vadhajtás volt az egészséges törzsön — könnyen lenyeshető.

Hol vannak ma a szegedi népi kollégisták? Túlnyomó többségük becsülettel megálta a helyét, s bár a „NE-KOSZ”-ügy árnyéka úgyszólván mindegyikükre ráesett az utóbbi években, fontos posztokon szolgálták népünket. A volt népi kollégiumi ifjúság életreszóló élményeket szerzett, éveken át segített kialakítani rendszerünk valójában népi demokrátiás légkörét és ha most nehéz évek múltán újra ott áll a legerősebben politizáló és a jóérett túrelmetlen értelmiségiek táborában, ez egészen természetes.

Sok szó esik napjainkban a népi kollégiumi mozgalom hagyományainak felhasználásáról ifjúságunk nevelésében. A feladat nem könnyű. Más viszonyok között módosult feladatok állnak ma fiataljaink előtt. Mégis örömmel nyulunk a közelebbi és fontos politikai és pedagógiai örökségéhez. Örömmel és körültekintéssel. S bizunk abban, hogy az egyetemi kollégiumokban éledező kezdeményezések, kifejezetek gazdagítani fogják ifjúsági mozgalomunk és pedagógiaiunk fegyvertárát és közelebb visznek a népi kollégiumok egészségese, demokratikus szelleméhez.

Székely Lajos

szegedi jegyzetek

József Attila emléktáblája mögül

Szobám ott van a József Attila-emléktábla mögött. „Ebben az épületben kezdte egyetemi tanulmányait József Attila” — hirdeti tavaly óta a márványtábla. Jól tudom, fogyatékos dolog ez a táblával való emlékezés, még a szobor is az; nemcsak gyatra kárpótlás az életben elszennvedett mellőzéseért, meg nem értettséért, de azért sem teljes, méltó emlékezés, mert a költők, írók igazi emléke műveikben él. Am azért est se vessük meg: engem erre tanított ez a tábla.

Napközben gyakran felpillantok munkámból, kinézek a forgalmas Dugonics térre. Kísiet, ki sétál, egyik erre, másik arra... De valahány-szor kipillantok, mindig akad egyiket járókelő, akít megtorpanni látok: megállom, hogy tekintetem az ablakom melletti táblára szegeződik,

olyíknak még a szája mozgását is figyelhetem, amint betüzi a szöveget: „En egész népemet fogom... tanítani!” Most is, amikor ideültem a gép mellé, egy ilyen látvány ösztökélt írásra. Három vasutas haladt a Jókai utca felé. Tásnyar napbarnított arccal. 35-40 év körüli férfiak. Gondolom, valami értekezletre voltak hivatalosak az igazgatóságánál, s most mennek az állomásra, hogy estére otthon legyenek, valahol egy Halas-környéki kis megállónál, messzi, magányos örházban. S azt is elgondolom, amint most nézik a táblát, s látom amint egymás-közti tárgyalják tanulságait, hogy ók nem tanultak még József Attiláról, és ha itt-ott hallottak is elejtett szavak-ról, nyilván nem tudják első pillanatra, hogy e név a magyar irodalom aranykönyvé-

ben közvetlenül Petőfié és Adyével áll... Nem, ók ezt nem tudják, csak egyedőre azt látják, hogy ez a szép, nagy épület József Attila nevéhez fűződik valamiképpen. Aztán majd egyszer ősszel, vagy télen ülnek bent a jó meleg kis konyhában, s ennek az idősebb vasutasnak a kislánya tanulja a leckét... Egy-szer csak fönnhangon verset kezd mondani: József Attila: Mama... Az apja felüti fejét az újságból. Egy darabig hallgatja a kislány éneklős szaválását, aztán megszólat. Tudod-e kislánynom, hogy amikor én a nyáron Szegeden voltam, elmentem az előt a ház előtt, ahol ez a József Attila iskolába járt? S aztán elmesélik, milyen volt és mi most az épület, hogy szólt a tábla szövege. A kislány meg elmondja apjának, amit az iskolában tanult a magyar

(pl)